

Aquesta recepta passa pel federalisme. Això sí, fugint d'allò que amb el pas del temps s'ha conegut metafòricament com el «*café para todos*» (pensem en la crítica que en fa en textos com «La vida regional», de 1893). El seu és un federalisme presentat, per una banda, com un reflex de les necessitats derivades de les singularitats catalanes. I, per una altra banda, també, com una eina del regeneracionisme. Aquest cop pensat en clau del conjunt d'Espanya. O, de fet, de l'ideal peninsular, ibèric. Ideal que també tindria una ànima. Potser per descobrir. Una ànima més renaniana, però no del tot renaniana. Federalisme i regeneracionisme. Sí. Per a Maragall eren les dues cares d'una mateixa

moneda. També eren les eines que havien de permetre exercir les pròpies responsabilitats sense donar sistemàticament les culpes als altres. A Madrid podien tenir problemes, però no eren els únics que en tenien. Maragall, que també era la veu de la consciència de la burgesia catalana i que exercia com a tal, la va acusar moltes vegades de manca de lideratge. Catalunya endins i Catalunya enfora. Tot el seu projecte polític, de vegades un xic neguitós, tenia a veure amb la necessitat de donar una empenta a aquells que havien de liderar la vida social i política des de Catalunya. L'ombra de Nietzsche és allargada. Per a Joan Maragall també. Però a la seva manera.

Joan Maragall per a nens

per Teresa Mañà

En veure aquest títol no hem pas de pensar que Maragall va escriure per al públic infantil, sinó que ens referim a les obres que d'ell o sobre ell s'han publicat destinades als infants.

Només en un cas podem dir que el poeta va pensar en un públic infantil i juvenil. Es tracta del llibre *Tria* (1909), llibre de lectures amb textos en prosa i en vers revisats i seleccionats per Maragall i editat per Dalmau Carles, dos anys abans de morir l'autor. El llibre, prologat pel poeta Salvador Albert i il·lustrat per Josep Renart, estava destinat, com diu al subtítol, «per als nois i noies de les escoles i col·legis de Catalunya» amb una finalitat didàctica manifesta. El volum conté trenta textos —alguns dels quals són traducció del castellà. El primer, significativament, és l'«Elogi de la paraula»; la resta està ordenada en gran part seguint el curs de l'any; tanca l'antologia, també de manera reveladora, el conegut poema «Excelsior». En la tria de textos, s'alternen una prosa i un poema, alguns solemnes i transcendents com «El temple de la fe»; molts d'altres exalcen la natura i el pas de les estacions («Empordà», «Nit d'abril», «Agost», «Octubre») i un bon nombre

estan dedicats a reflexionar sobre el significat de les festes religioses («El dia de Sant Josep», «Nadal», «Corpus»). Segurament per a fer més autèntica l'edició, per a reforçar-ne l'autoria genuïna, dos dels poemes, «Sol, solet» (pàg. 73) i «La nit de la puríssima», pàg. 115) es reproduïen manuscrits pel poeta, i el primer a més va signat.

L'obra, de format en octau, està il·lustrada per Josep Renart, un artista representant del Modernisme: els seus dibuixos de formes sinuoses i caràcter simbòlic decoren les pàgines i interpreten els textos. I no de manera gaire afortunada, com posa de manifest Eugeni d'Ors en la glosa del 29 de maig de 1909 sobre aquest llibre. Segons ell, és «de lo més indigne que s'hagi vist a ser deixat en mans d'un petit per l'educació estètica del qual vulgui vetllar» i considera la il·lustració «immoral» per la «interpretació calumniosa de cada pàgina del text». La irritació d'Ors s'entén quan posa com a exemple de «l'estulta baixesa amb que hi son traduïts cada un dels símbols maragallencs» el fet que al peu de l'espíritual poema «Excelsior» el dibuixant hi col·loqui un automòbil! Malgrat els impropis

de Xènius, l'edició no deixa de ser una bella peça ben treballada de la qual només comptem amb una reedició el 1960 amb motiu del centenari del naixement de Maragall.

Poemes dins d'antologies

Tot i que el conjunt de l'obra maragalliana no és destinat als infants, és ben cert que moltes de les poesies per la seva aparent senzillesa i per la temàtica han estat incloses en antologies d'ús infantil. Una primera mostra la trobem a la col·lecció «Selecta de lectures» (Gustau Gili, 1934-1935), una selecció de textos per a l'escola a càrrec del pedagog Artur Martorell, presentada en tres volums i que tenia per finalitat treballar la comprensió de textos literaris i especialment la poesia. En aquests volums s'inclouen fins a tretze textos —poesies i fragments de prosa— del poeta, només precedit en nombre per Josep Carner i Josep M. de Sagarra. En la selecció, Martorell recupera pocs dels poemes i proses que Maragall havia antologat en la seva *Tria*, segurament perquè molts són difícils de comprendre per al públic escolar i d'altres —els de caràcter religiós— en plena República resulten del tot xocants. A la *Selecta*

de lectures trobem algunes de les poesies que marcaran el repertori maragallià per a l'escola: «La ginesta», «L'ametller», «La fageda d'en Jordà», «La vaca cega»... Aquesta obra, reeditada per l'editorial Teide els anys 1968-1970, va ser utilitzada a bastament pels mestres en l'inici de l'escola activa i la incorporació del català a les aules, i el seu extens ús probablement va contribuir a fixar el cànon de les poesies escolars de tal manera que, en l'actualitat, aquestes poesies continuen essent les memoritzades pels nostres estudiants.

En el mateix període i per a atendre les mateixes necessitats educatives, Joaquim Molas confegí *Lectures de poesia catalana* (Edicions 62, 1968), un llibre editat amb unes delicades il·lustracions de Francesc Todó que contenia més d'una trentena de poemes. En aquesta selecció, que Molas recomanava llegir a poc a poc per descobrir el sentit de cada paraula i cada imatge i així «arribar a estimar els homes que han sabut escriure-les», Maragall hi té tres poemes, dos dels quals ben coneguts —«La vaca cega», «La fageda d'en Jordà»—, mentre que el tercer, «Romança» (una poesia de to espontani, a la manera d'una cançó popular), no ha estat tan difós.

Antologies del poeta

L'edició d'antologies i poemes de Maragall per al públic infantil, fins que no ha arribat l'any commemoratiu, han estat molt escasses.

En la desapareguda i excel·lent col·lecció «El tinter dels clàssics», es publicà una selecció de poemes sota el títol *Poesies* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987). S'hi trobaven, en paraules extretes de la presentació, «uns quants del temes més freqüents en la poesia de Maragall: la natura (en especial el Pirineu i el mar), la vida, el patriotisme, l'amor, i sobretot un gran desig insatisfet que travessa la seva existència: arribar a un estat superior, que ell expressava sovint en termes religiosos». Per mostrar aquesta inquietud de l'escriptor, entre els deu poemes escollits —on no hi falta «La vaca cega», «La ginesta» (com cal, sota el títol «Seguit de les vistes al mar») i «Sol, solet», per citar les més conegudes—, se n'inclouen d'altres com «Nordreix l'amor», «Cant espiritual», «Rêverie» o «L'oda infinita». Cal reconèixer que la tria era arriscada per a un llibre destinat als lectors infantils; a més, els dibuixos de Mabel Pierola, que utilitzava el recurs de la personificació dels elements, reforçaven encara més aquest destinatari.

Maragall també forma part del catàleg de la col·lecció «Vull llegir» (Cruïlla), pensada per a acostar la

E S T A B L I M E N T S

PASTISSERIA - BOMBONERIA
GELATERIA

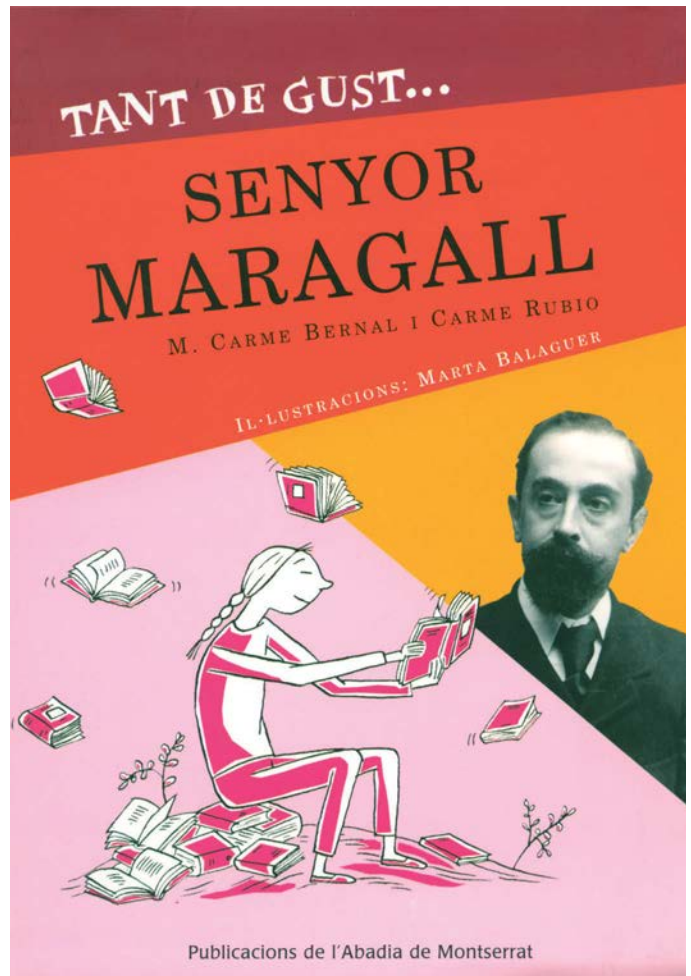
Fons
de Sarrià

Casa fundada el 1886

Major de Sarrià, 57 - Telfs. 93 203 00 04 - 93 203 07 14
Plaça de Sarrià, 12-13 - Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56

Una antologia de la poesia de Maragall pensada per als lectors joves, publicada en ocasió de l'any del poeta.

Un dels llibres recents que permeten apropar la figura i l'obra de Maragall al públic infantil.

poesia als infants. Cada títol de la col·lecció és només un poema (o un fragment) d'un autor: en una pàgina hi ha el vers en lletra capital i manuscrita i a la pàgina oposada una il·lustració. Són uns llibres d'edició econòmica (tapa tova, grapat) però molt dignes, gràcies a la selecció dels il·lustradors i la bona factura de les imatges. En el cas de Maragall, el llibre es titulava *El cel ben serè* (2003) i era una part del poema «Vistes al mar». Les aquarel·les de Perico Pastor transmetien de manera encertada l'atmosfera serena i calma que reflecteix el poema.

La celebració de l'Any Maragall ens ha portat unes quantes obres noves, algunes d'antologies del poeta i d'altres sobre el poeta. L'editorial Baula n'ha editat dues amb un enfocament i una intenció molt diferents. Per una banda, *Antologia poètica i altres textos* dins de la col·lecció «La llum del far» és un llibre de butxaca, de caràcter escolar, una selecció destinada a alumnes

de batxillerat. L'edició dels textos s'acompanya d'una introducció que aporta algunes dades per a situar l'autor i una llista d'activitats relacionades amb vint-i-vuit poemes antologats que conformen la primera part del volum. En una segona part, dedicada a la prosa, es recullen fragments de l'«Elogi de la poesia» i l'«Elogi de la paraula», una mostra de la correspondència entre Unamuno i el poeta, i l'article periodístic «L'església cremada». Tot i que aquests textos poden ajudar a ampliar la visió que els alumnes tenen de l'escriptor, en l'obra queden poc justificats i fan més aviat un paper de farciment.

Tampoc no pot prescindir del probable ús escolar la tria feta i il·lustrada per Montse Ginesta, titulada *Entre sol, núvols i vents...* de la mateixa editorial publicada dins de la col·lecció infantil «Ala Delta», que malgrat la presentació més lúdica no renuncia als suggeriments didàctics i aclariments de vocabulari en cadascun els

poemes que inclou la publicació. El trenta poemes que Montse Ginesta ha seleccionat —de fàcil comprensió, expressius— són molt adequats com a lectura per al públic infantil. Els dibuixos interiors del llibre ens mostren com el senyor Maragall reflexiona i s'admira davant de la natura mentre que, a la coberta, s'exalta amb la lectura i la creació dels poemes.

La vaca cega i altres poemes, amb il·lustracions de Subi, és una altra proposta de l'editorial Baula per a la celebració dels aniversaris de Maragall. Aquesta és una edició magnífica, en format àlbum, que conté el poema que dona títol al llibre, juntament amb una tria dels títols més emblemàtics dedicats a la natura i les festes de l'any («La diada de Sant Jordi», «L'himne de l'arbre fruïter», «La ginesta», «La fageda d'en Jordà», «Sol, solet» i «Els reis»). Les làmines de paisatge que emmarquen cadascun dels poemes fan bonic però no hi afegixen res. Uns breus textos de presentació de l'obra i de biografia obren i tanquen el volum.

Sobre el poeta

Dues obres acosten a l'obra i la vida de Maragall els lectors infantils. Per una banda, el llibre *Tant de gust de conèixer-lo, senyor Maragall* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006) amb il·lustracions de Marta Balaguer, escrit per M. Carme Bernal i Carme Rubió, editat a la col·lecció de biografies «Tant de gust» amb textos adaptats al mètode de lectura fàcil. El volum

conté una breu biografia i una dotzena dels poemes més coneguts, comentats i explicats de manera molt entenedora. L'edició és molt acurada i, encara que hi ha poques il·lustracions, és prou atractiu perquè el noi o la noia s'hi acostí pel seu compte, sense necessitar la recomanació del mestre o del bibliotecari.

La darrera de les obres fins ara editades és *Vull conèixer Joan Maragall* (Baula, 2010) amb text de Pep Molist i il·lustracions d'Ignasi Blanc. El llibre, de format gran, generós amb les pàgines, proposa a la vegada un recorregut biogràfic i literari per la vida i l'obra del poeta. S'inicia amb el «Cant de la Senyera» com una declaració del seu sentiment patriòtic per a continuar alternant breus explicacions biogràfiques i les poesies pertinents (la informació de quan i on neix va acompanyada del poema «Sol, solet»; a l'apunt sobre les preocupacions polítiques hi reproduïxen «Oda a Espanya»). Aquest entrellat de textos que confegeix Pep Molist és una manera original de presentar l'obra del poeta i, amb l'ajuda dels traços de paisatges i figures d'Ignasi Blanch, tots dos aconseguïxen apropar la vida de Maragall als lectors infantils.

L'any Maragall no s'acaba encara i potser en aquests mesos venidors ens sorprendran altres propostes. De moment, però, aquests títols que hem comentat ofereixen una oportunitat excel·lent perquè els nois i les noies coneguin millor aquest poeta que els acompanya al llarg dels anys de formació.

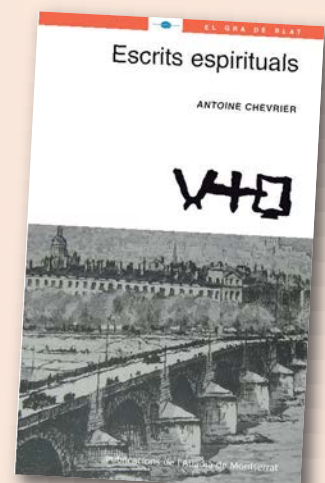
SEGONA EDICIÓ

EL GRA DE BLAT

Escrits espirituals

ANTOINE CHEVRIER

Antoine Chevrier dedicà tota la seva vida a les classes populars i fundà l'Associació de Capellans del Pradó per a l'evangelització dels pobres i del món obrer. Els textos d'aquest volum donen una notícia dels seus escrits, que impressionen per la seva simplicitat i per la seva claredat.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat. comanda@pamsa.cat · www.pamsa.cat